

Talousvaliokunnalle

HE 99/2021 vp Euroopan vakausmekanismista tehdyn sopimuksen muuttamisesta tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi ja HE 100/2021 vp Vakausmaksujen siirrosta yhteiseen kriisiratkaisurahastoon ja rahasto-osuuksien yhdistämisestä tehdyn sopimuksen muuttamisesta tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Talousvaliokunta on pyytänyt Rahoitusvakausvirastolta (RVV) lausuntoa otsikossa mainituista hallituksen esityksistä HE 99/2021 vp ja HE 100/2021 vp. RVV kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja toteaa seuraavan.

RVV kannattaa kummankin käsiteltävänä olevan sopimuksen hyväksymistä ja voimaansaattamista.

Yhteisen varautumisjärjestelyn aikaistaminen ja ylimääräisten jälkikateen kriisiratkaisurahastoon suoritettavien vakausmaksujen yhdistäminen samalla tavalla kuin jo nyt tehdään ennakollisten vakausmaksujen osalta, on rahoitusvakauden kannalta toivottavaa. Yhteinen varautumisjärjestely kaksinkertaistaa kriisiratkaisun yhteydessä käytettävissä olevien varojen määrän. Lisaantynyt kapasiteetti parantaa merkittävästi yhteisen kriisiratkaisuneuvoston (Single Resolution Board, SRB) toimintaedellytyksiä erittäin haastavissa kriisiratkaisutilanteissa. Jo hyvin resursoidun yhteisen varautumisjärjestelyn olemassaolo itsessään lisää kriisiratkaisukehikon uskottavuutta ja vähentää todennäköisyyttä sen käyttämiselle, koska se kannustaa ongelmassa olevaa luottolaitosta ja sen sidosryhmiä hakemaan vapaaehtoisia järjestelyjä luottolaitoksen ongelmien ratkaisemiseksi. Käytössä olevan kapasiteetin kasvaminen ei myöskään tarkoita sitä, että kriisiratkaisurahaston varoja voitaisiin käyttää aiempaa kevyemmin perustein. Kriisiratkaisurahaston varojen käytön edellytykset pysyvät ennallaan.

Kriisiratkaisutoimien tehokkuuden varmistaminen on myös suomalaisten luottolaitosten ja yhteiskunnan kannalta tärkeää. Toisessa pankkiunionin maassa toimivan merkittävän luottolaitoksen kriisitilanteen pitkittyminen, tai pahimmassa tapauksessa kärjistyminen hallitsemattomaksi, johtaisi merkittäviin häiriöihin rahoitusmarkkinoilla ja reaali taloudessa Euroopassa laajemminkin. Tämä hankaloittaisi esimerkiksi suomalaisten luottolaitosten markkinaehtoista varainhankintaa ja vaikuttaisi meidän avoimeen ja vientipainotteiseen talouteemme.

Yhteisen varautumisjärjestelyn käyttö on erittäin epätodennäköistä. Riskienhallinta ja ongelmatilanteisiin varautuminen on pankkitoiminnan ytimessä. Pankkivalvonta on yhteisen valvontamekanismin myötä tehostunut ja yhdenmukaistunut. Kriisiratkaisukehikon myötä kriisiratkaisuviranomaiset laativat tiiviissä yhteistyössä luottolaitosten kanssa suunnitelmia siitä, mitä luottolaitoksen kaatumisen yhteydessä tehtäisiin ja miten kriisiratkaisua rahoitettaisiin.

Kriisinvirkautumekanismin pääperiaatteena on, että kriisinvirkautusutilanteessa luottolaitoksen toiminnassa syntyneiden tappioiden kattaminen ja luottolaitoksen uudelleenpääomittaminen toteutetaan ensisijaisesti sen omistajien ja sijoittajien varoin. Tämä niin sanottu sijoittajanvastuu toteutetaan käyttämällä bail-in-valinetta. Bail-in-valineen käytön mahdollistamiseksi kriisinvirkautusviranomaiset asettavat luottolaitoksille vaateen omien varojen ja alentamiskelpoisten velkojen vähimmäismäärälle (minimum requirement for own funds and eligible liabilities, MREL). Näin välttyään tilanteelta, jossa luottolaitos pelastettaisiin julkisin varoin veronmaksajien kustannuksella.

Kriisinvirkautusrahaston varojen käyttäminen jonkun luottolaitoksen kriisinvirkautuksen tukemiseen ei myöskään ollenkaan automaattisesti tarkoita sitä, että muilta luottolaitoksilta kerättäisiin korkeampia vakuusmaksuja rahaston käytön aiheuttaman vajeen kattamiseksi. Kriisinvirkautusrahastosta maksettava tuki on pääsääntöisesti vastikkeellista. Useimmat kriisinvirkautusrahaston tukimuodot ovat sellaisia, että kriisinvirkautusrahasto saa tuen vastikkeeksi kriisinhallintoon asetetun laitoksen osakkeita, omaisuutta tai laitokseen kohdistuvan saatavan. Vastikkeena saadun omaisuuden realisointi ja laitokselta olevan saatavan kertyminen lähtökohtaisesti kattaa rahastolle laitoksen kriisinvirkautuksen tukemisesta aiheutuneen varojen vähenemisen, eikä tarvetta periä muilta luottolaitoksilta korkeampia vakuusmaksuja synny.

Hallituksen esityksissä kuvattu vaikutusarvio perustuu tietoihin vuoden 2020 aikana yhteiseen kriisinvirkautusrahastoon kerättyistä vakuusmaksuista. Vuonna 2021 suomalaisilta luottolaitoksilta kerättiin vakuusmaksuja yhteensä 270 miljoonaa euroa. Suomalaisilta luottolaitoksilta kerättävien vuotuisten ylimääräisten jälkikäteisten suorittavien vakuusmaksujen enimmäismäärä olisi tämän perusteella 810 miljoonaa euroa. Varautumisjärjestelystä nostettujen kolmessa vuodessa erääntyvien lainojen enimmäismäärä olisi siten 2,43 miljardia euroa.

Vuonna 2021 kaikilta pankkiunionin maissa toimivilta luottolaitoksilta kerättiin vakuusmaksuja yhteensä 10,4 miljardia euroa, jolloin varautumisjärjestelystä nostettujen kolmessa vuodessa erääntyvien lainojen enimmäismäärä olisi 93,6 miljardia euroa. Suomalaisen luottolaitosten osuus olisi siten 2,6 %.

Covid-19-kriisistä johtuen korvattavien talletusten määrä on kasvanut merkittävästi kaikissa pankkiunionin maissa. Kasvun odotetaan jatkuvan merkittävänä myös tulevina vuosina. Siten kriisinvirkautusrahaston tavoitetaso tulee todennäköisesti nousemaan 73-78 miljardiin euroon.

Tuija Taos
ylijohdaja

Harri Hamalainen
kriisinvirkautusasiantuntija